

Карвацька Світлана Богданівна,

доктор юридичних наук, професор,
в. о. завідувача кафедри міжнародного права
та порівняльного правознавства

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9948-4866>

Грушко Мальвіна Валеріївна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5856-8147>

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА ВИКЛИКИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ДОКАЗІВ У ПРОЦЕСІ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ

Статтю присвячено аналізу міжнародно-правових підходів до використання цифрових доказів у справах про воєнні злочини та проблем їх отримання, перевірки, допустимості й оцінки в міжнародних і національних судах. Встановлено, що цифровізація кримінального правосуддя суттєво розширила можливості документування міжнародних злочинів, і водночас актуалізувала питання автентичності цифрових матеріалів, процесуальних гарантій і захисту прав людини. Особливого значення набувають відеозаписи, супутникові знімки, матеріали соціальних мереж та інструменти OSINT як джерела доказів.

Проаналізовано практику ЄСПЛ і МКС щодо оцінки цифрових доказів. З'ясовано, що міжнародна судова практика лише формує підходи до їх використання, а універсальні стандарти допустимості наразі відсутні. Це спричиняє різне застосування критеріїв оцінки доказів у різних юрисдикціях та ускладнює формування єдиної міжнародної практики. Обґрунтовано необхідність уніфікації правил перевірки цифрових матеріалів і процедур OSINT-верифікації.

Окрему увагу приділено перспективам застосування штучного інтелекту у сфері міжнародного кримінального правосуддя. Наголошено, що технології машинного навчання можуть використовуватися для пошуку, систематизації й аналізу великих масивів цифрових даних.

Установлено, що цифровізація доказової бази у провадженнях щодо воєнних злочинів є стійкою та необоротною тенденцією, що суттєво підвищує результативність міжнародного правосуддя. Наголошено, що необхідно максимально ефективно залучати потенціал штучного інтелекту в суспільних інтересах, використовуючи технології машинного навчання для підтримки слідчих у пошуку, систематизації та опрацюванні релевантних матеріалів. Міжнародний кримінальний суд уже інтегрує інструменти штучного інтелекту для виявлення закономірностей у доказовій базі в межах цифрового проєкту «Project Harmony». У висновку вказано, що подібні ініціативи потребують активної підтримки з боку держав, технологічних корпорацій і громадянського суспільства задля формування сучасної цифрової інфраструктури, яка дасть змогу ефективно використовувати контент, створений користувачами, з метою притягнення винних у міжнародних злочинах до відповідальності.

Ключові слова: міжнародне право, міжнародне й національне судочинство, міжнародні судові органи, воєнні злочини, цифрові докази, ЄСПЛ, МКС, міжнародне гуманітарне право.

Постановка проблеми. Сучасні збройні протистояння відбуваються в умовах глибокої цифровізації, що спричиняє появу нових джерел доказової інформації. Дані з відкритих інтернет-ресурсів, мобільних пристроїв, супутникових систем і соціальних мереж дедалі частіше використовуються для встановлення обставин воєнних злочинів. Водночас їх інтеграція у доказовий процес вимагає чіткої правової регламентації, адже такі матеріали мають складну технічну природу і можуть піддаватися зовнішньому впливу.

Складність становить і належна правова оцінка цифрових доказів, зокрема підтвердження їх походження, достовірності та процесуальної допустимості. Відсутність узгоджених міжнародних стандартів щодо їх отримання, обробки та перевірки призводить до різного підходу в судовій практиці різних держав і міжнародних інституцій. Це ускладнює формування послідовної доказової бази та може позначатися на забезпеченні принципу справедливого судочинства.

Додаткові виклики зумовлені розвитком технологій, здатних модифікувати або створювати цифровий контент, що підвищує ризик підроблення доказів. Використання інструментів штучного інтелекту та технологій глибокої обробки зображень і відео потребує нових підходів до експертної верифікації інформації. За таких умов особливої актуальності набуває вироблення узгоджених міжнародно-правових механізмів, спрямованих на забезпечення надійності цифрових доказів і водночас на дотримання фундаментальних прав людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Рівень наукового опрацювання проблематики міжнародно-правових засад і викликів використання цифрових доказів у справах щодо воєнних злочинів свідчить про активний розвиток міждисциплінарних досліджень, що охоплюють міжнародне кримінальне право, міжнародне гуманітарне право, криміналістику та інформаційне право.

Проблеми використання електронних доказів і особливості їх процесуального забезпечення досліджували Г. Авдєєва та Е. Живуцька-Козловська, які аналізують питання достовірності, фіксації та допустимості цифрової інформації. О. Головіна приділяє увагу правовому регулюванню цифрових даних та їх значенню у доказовій діяльності. У працях Т. Ткачука і В. Оніщенка розглядаються питання кібербезпеки, цифрових технологій та їх впливу на механізми міжнародно-правової відповідальності. В. Фігурський досліджує стандарти оцінки електронних доказів та забезпечення їх автентичності, а Л. Зінич – проблеми міжнародного співробітництва й адаптації законодавства до сучасних цифрових викликів.

Водночас використання цифрових доказів саме у процесі притягнення до відповідальності за воєнні злочини поки не отримало комплексного висвітлення. У працях зарубіжних дослідників Р. Нільсена (R. Neilsen), Дж. Піка (Peake) акцент робиться на необхідності дослідження питання автентичності цифрових даних, збереження їх доказової цінності, а також використання OSINT-матеріа-

лів, супутникових знімків і даних соціальних мереж у міжнародному кримінальному процесі.

Постановка завдання. Метою статі є всебічне дослідження міжнародно-правових підходів до використання цифрових доказів у справах щодо воєнних злочинів, а також визначення основних правових проблем, що виникають під час їх отримання, перевірки, визнання допустимими та оцінювання в міжнародних і національних судових органах, з урахуванням напрацьованої судової практики та актуальних процесів цифрової трансформації кримінального правосуддя.

Виклад основного матеріалу. Цифрові технології суттєво змінили підходи до документування воєнних злочинів. Відеоматеріали з мобільних пристроїв, супутникові зображення, інформація із соціальних платформ і дані з відкритих джерел (OSINT) дедалі частіше виступають основою доказової бази у міжнародних розслідуваннях. Дослідники вказують, що «цифровими доказами слід вважати фактичні дані, які представлені у вигляді бінарного коду та складу інформацію, що має значення для об'єктивного вирішення справи» [1]. Попри очевидну значущість, цифрові докази породжують низку складних питань, пов'язаних із їх достовірністю та процесуальною прийнятністю. З метою мінімізації сумнівів щодо матеріалів, отриманих із застосуванням інформаційних технологій, міжнародні кримінальні трибунали зазвичай наполягають на їх належному технічному супроводі, зокрема наявності метаданих, а у спірних ситуаціях – додатковому підтвердженні через свідчення осіб. Подібний підхід простежується і в тих випадках, коли заперечення сторін ґрунтуються на можливих порушеннях прав людини.

У сучасній правничій доктрині поняття «цифрові докази» та «електронні докази» нерідко використовуються як тотожні за змістом категорії [2]. Водночас у наукових колах висловлюється позиція, за якою категорія «цифрові докази» має ширший обсяг, адже охоплює будь-яку інформацію, зафіксовану у бінарному (числовому) вигляді. Натомість «електронні докази» зазвичай розуміють як відомості, отримані із застосуванням електронних засобів, що за своїм змістом значною мірою корелюють із цифровими доказами [3].

За інформацією Уповноваженого ВРУ з прав людини, станом на травень 2025 року зафіксовано понад 167 тисяч випадків воєнних злочинів і злочину агресії, тоді як масив зібраних цифрових доказових матеріалів налічує мільйони файлів [4]. Такі докази мають вирішальне значення для забезпечення притягнення винних до відповідальності, особливо з урахуванням того, що російська федерація послідовно заперечує свою причетність та активно поширює дезінформаційні наративи, трактуючи задокументовані злочини як «фальсифікації» або «інсценування», на чому акцентують міжнародні експерти [5]. Показовим є те, що у 2024 році ВСУ прямо звернувся до Берклійського протоколу, визначивши

його як «міжнародний стандарт архівування цифрової інформації» та наголосивши на необхідності його дотримання під час отримання доказів у межах співпраці з іноземними юрисдикціями [6]. AI-алгоритми вже допомагають українським правоохоронцям у фільтрації великих масивів даних, зокрема через машинне навчання для класифікації відеозаписів, розпізнавання обличчя і озброєння, а також автоматичне перетворення аудіо на текст. Хоча повна автоматизація розслідувань неможлива, технології можуть значно прискорити первинний аналіз та сортування доказів [7].

Важливе місце у фіксації воєнних злочинів, особливо в умовах сучасних конфліктів, посідає використання відкритих джерел інформації (OSINT). Ініціативи, як-от Bellingcat, застосовують методи геолокації, аналізу цифрових слідів та супутникових знімків для відтворення перебігу подій. Водночас із правової позиції, цей інструментарій супроводжується певними труднощами: не завжди можливо встановити першоджерело інформації, існують ризики втручання у цифрові файли, відсутні уніфіковані процедури перевірки, а також виникають питання щодо їх процесуального використання в суді.

Суттєвою проблемою залишається забезпечення безперервності збереження цифрових доказів (*chain of custody*). На відміну від фізичних об'єктів, електронні дані можуть бути легко відтворені або змінені без очевидних ознак втручання, що ускладнює контроль за їх автентичністю. У зв'язку з цим виникає потреба у впровадженні сучасних технічних механізмів, як-от криптографічні методи перевірки, електронні підписи чи інші інструменти, здатні гарантувати цілісність інформації.

Для повноцінного використання потенціалу цифрових доказів у реформуванні механізмів відповідальності необхідно забезпечити їх доступність, достовірність і процесуальну прийнятність у судовому провадженні. У цьому контексті соціальні мережі мають відігравати активнішу роль, зокрема сприяти наданню слідчим органам матеріалів, які можуть містити докази воєнних злочинів, а також утримуватися від необґрунтованого обмеження онлайн-свідчень і суспільно важливої інформації. Водночас цифрові платформи повинні вдосконалювати механізми виявлення дезінформації та створених за допомогою штучного інтелекту «діпфейків», а також позначати контент, що містить неправдиві або маніпулятивні відомості [8].

Зростання ролі цифрових технологій у сучасних збройних конфліктах актуалізувало питання належного збирання, перевірки та оцінки електронних доказів у міжнародному й національному судочинстві. Міжнародні судові органи дедалі частіше змушені працювати з масштабними обсягами цифрової інформації, що потребує вироблення нових підходів до підтвердження її автентичності та належного процесуального використання. Використання таких доказів суттєво розши-

рює можливості розслідування воєнних злочинів, але водночас породжує додаткові виклики, пов'язані із забезпеченням права на приватність і гарантіями справедливого судового розгляду.

У своїй практиці ЄСПЛ неодноразово наголошує на необхідності дотримання принципу пропорційності під час втручання у приватне життя. У площині цифрового доказування це означає, що збирання відповідної інформації має здійснюватися на чіткій правовій основі, а її подальше використання повинно обмежуватися цілями кримінального провадження. До того ж Суд послідовно виходить із того, що питання допустимості доказів належить до компетенції національних судів, тоді як оцінка загальної справедливості провадження здійснюється крізь призму вимог статті 6 Європейської конвенції з прав людини.

Передовсім у справі *«С. та Марпер проти Сполученого Королівства»* (2008) ЄСПЛ наголосив на необхідності належного захисту персональних даних, які зберігаються в електронних системах, що набуває особливої актуальності у контексті використання цифрових доказів під час розслідування воєнних злочинів. ЄСПЛ розглянув питання зберігання біометричних і генетичних даних осіб, які не були засуджені [9]. Суд визнав непропорційним необмежене збереження таких даних державою, і це важливо для цифрового доказування, оскільки судова практика формує підхід до обробки чутливої інформації та принципу пропорційності у цифровому середовищі.

Пізніше Суд сформулював підхід, за яким використання таких доказів не є автоматично порушенням, однак потребує наявності достатніх компенсаторних гарантій для захисту обвинуваченого. Так, у справі *«Аль-Хаваджа та Тахері проти Сполученого Королівства»* (2011) ЄСПЛ сформулював підхід до оцінки непрямих доказів і свідчень, отриманих без можливості їх перевірки шляхом перехресного допиту, підкресливши, що їх використання є допустимим лише за наявності достатніх врівноважуючих процесуальних гарантій. У цій справі ЄСПЛ розглянув допустимість показань відсутніх свідків у кримінальному процесі та їх вплив на справедливість судового розгляду [10]. Значення справи полягає у встановленні балансу між допустимістю опосередкованих доказів і правом на справедливий суд, що є релевантним для оцінки цифрових матеріалів у воєнних справах.

Безперечно, справа *«Шачашвілі проти Німеччини»* (2015) має значення для цифрових доказів, оскільки аналогічні проблеми виникають із даними, отриманими без прямого перехресного допиту джерела інформації. У цій справі ЄСПЛ конкретизував підхід до визначення справедливості судового розгляду, сформулювавши триетапний критерій оцінки допустимості доказів, отриманих за відсутності можливості допиту свідка. ЄСПЛ деталізував підхід до оцінки свідчень відсутніх осіб, наголосивши на необхідності комплексної перевірки справедли-

вості процесу загалом. Суд підкреслив, що вирішальним є те, чи мали сторони реальну можливість оскаржити такі докази [11].

У відносно недавній справі *«Big Brother Watch» та інші проти Сполученого Королівства»* (2021) ЄСПЛ проаналізував практику масового перехоплення електронних комунікацій і підкреслив потребу в наявності чітких та ефективних правових гарантій під час обробки цифрової інформації, що безпосередньо пов'язано з питаннями збору й використання цифрових доказів у кримінальному процесі. Суд оцінив системи масового перехоплення цифрових комунікацій і визначив критерії їх сумісності з правом на приватність [12]. Особливу увагу приділено наявності гарантій контролю та обмеження втручання держави. Ця справа є ключовою для розуміння меж використання цифрових даних державами, включаючи потенційне застосування таких даних як доказів у кримінальних процесах.

Практика ЄСПЛ свідчить, що застосування технічних засобів для отримання інформації може створювати ризики для реалізації права на повагу до приватного життя. Водночас не кожне втручання автоматично означає порушення Конвенції: воно може визнаватися правомірним за наявності належного правового підґрунтя, легітимної мети, зокрема забезпечення безпеки чи розслідування злочинів, а також за умови його необхідності та пропорційності. Навіть якщо втручання визнається таким, що не відповідає цим вимогам, сам по собі цей факт не зумовлює автоматичного визнання отриманих доказів недопустимими, оскільки вирішальним залишається оцінювання загальної справедливості судового розгляду [13].

Зазначені підходи є безпосередньо релевантними для сфери цифрового доказування, оскільки матеріали, отримані з відкритих джерел (OSINT), нерідко не дають змоги встановити або перевірити первинне джерело у традиційному процесуальному форматі. Отже, «міжнародний досвід рухається в напрямі стандартизації, співпраці та впровадження високих технологій у експертизу цифрових доказів. Для України важливо переймати ці найкращі практики, щоб забезпечити належний рівень доказування у справах про злочини проти людяності та воєнні злочини [14, с. 313].

МКС поступово напрацьовує підходи до використання цифрових доказів у своїй практиці, однак нормативне регулювання цієї сфери залишається неповним і характеризується фрагментарністю. Так, у справі *«Прокурор проти Томаса Лубанги Дільо»* МКС здійснив всебічний аналіз сукупності доказів, зокрема електронних матеріалів, що стосувалися вербування дітей до участі у збройних формуваннях, акцентуючи на обов'язковості перевірки достовірності кожного елементу доказової бази. Суд здійснював оцінку сукупності доказів, зокрема електронних матеріалів, пов'язаних із залученням дітей до збройних формувань,

підкреслюючи важливість ретельної перевірки достовірності кожного складника доказової бази. МКС вперше виніс вирок щодо вербування дітей-солдатів, використовуючи значний масив документальних і цифрових матеріалів [15]. Суд приділив увагу перевірці джерел і внутрішній узгодженості доказів. Справа демонструє ранній етап інтеграції цифрових і електронних доказів у практику МКС та підхід до їх критичної оцінки.

Істотну частину доказової бази у справі *«Прокурор проти Боско Нтаганди»* становили показання, підкріплені цифровими матеріалами та супутниковими даними, які засвідчували переміщення збройних формувань. Суд встановив відповідальність за численні воєнні злочини, значною мірою спираючись на матеріали свідків, супутникові дані та інші технічні джерела [16]. Справа ілюструє зростання ролі цифрових технологій у доведенні системних порушень міжнародного гуманітарного права.

У справі *«Прокурор проти Ахмада Аль-Факі Аль-Махді»* (руйнування культурної спадщини в Тімбукту) Суд активно використовував фото- та відеоматеріали з цифрових джерел для встановлення факту злочину. Розгляд стосувався знищення культурної спадщини в Тімбукту, водночас доказова база включала відео- та фотоматеріали, а також цифрову документацію [17]. Справа є показовою для використання візуальних цифрових доказів як основного джерела встановлення факту злочину.

До того ж у справі *«Прокурор проти Жана-П'єра Бемби Гомбо»* питання допустимості та оцінки доказів набуло центрального значення, а Апеляційна палата підкреслила необхідність застосування високого стандарту доведення вини, що має особливу актуальність і для використання цифрових доказів у міжнародному кримінальному процесі [18]. У цій справі МКС аналізував відповідальність за дії підлеглих, приділяючи увагу комплексній доказовій базі, що включала письмові та електронні матеріали. Ця справа демонструє складність оцінки доказів у питаннях командної відповідальності, де цифрові дані можуть мати допоміжний, але важливий характер.

Висновки. Цифровізація доказової бази у провадженнях щодо воєнних злочинів є стійкою та незворотною тенденцією, що суттєво підвищує результативність міжнародного правосуддя. Водночас вона зумовлює появу складних правових проблем, насамперед у частині встановлення автентичності цифрових матеріалів, визначення їх допустимості та забезпечення належного рівня захисту прав людини під час збирання й використання таких доказів.

Практика ЄСПЛ свідчить про поступове вироблення підходів до оцінювання цифрових доказів, однак сьогодні єдиний універсальний стандарт у цій сфері відсутній. Це призводить до різнорівневого застосування критеріїв оцінки доказів у різних юрисдикціях та ускладнює формування сталої міжнародної практики.

МКС потребує формування уніфікованого підходу до оцінки цифрових доказів. Така система має забезпечити належний баланс між ефективністю розслідування міжнародних злочинів і неухильним дотриманням фундаментальних прав і свобод людини.

Щодо перспектив розвитку правового регулювання, то сучасні виклики вимагають формування міжнародно узгоджених стандартів: по-перше, уніфікації правил допустимості цифрових доказів; по-друге, розробки протоколів OSINT-верифікації; по-третє, посилення ролі експертних цифрових інституцій; по-четверте, гармонізації підходів ЄСПЛ і МКС. Необхідно максимально ефективно залучати потенціал штучного інтелекту в суспільних інтересах, використовуючи технології машинного навчання для підтримки слідчих у пошуку, систематизації та опрацюванні релевантних матеріалів. МКС уже інтегрує інструменти штучного інтелекту для виявлення закономірностей у доказовій базі в межах цифрового проєкту «Project Harmony». Подібні ініціативи потребують активної підтримки з боку держав, технологічних корпорацій і громадянського суспільства задля формування сучасної цифрової інфраструктури, яка дасть змогу ефективно використовувати контент, створений користувачами, з метою притягнення винних у міжнародних злочинах до відповідальності.

Список використаних джерел

1. Авдєєва Г., Живуцька-Козловська Е. Проблеми використання цифрових доказів у кримінальному судочинстві України та США. *Теорія та практика судової науки та криміналістики*. 2023. Т. 30, № 1. С. 126–143. DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.1.2023.07>
2. Фігурський В. М. Докази в електронній формі у кримінальному провадженні. *Галицькі студії: Юридичні науки*. 2023. № 4. URL: <https://journals.gi.ternopil.ua/index.php/law/article/view/50> (дата звернення: 13.05.2026).
3. Зінич Л. В. Судова експертиза цифрових доказів у справах про плагіат: методологія та проблеми доказування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Вип. 88, ч. 3. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/05/40-2.pdf> (дата звернення: 13.05.2026).
4. Лубінець розповів, скільки воєнних злочинів зареєстровано з початку війни. *Кореспондент.net*. 18.05.2025. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4782590-lubinets-rozpoviv-skilky-voiennykh-zlochyniv-zareiestrovano-z-pochatku-viiny> (дата звернення: 13.05.2026).
5. Neilsen R. File Not Found: Russia Is Hacking Evidence of Its War Crimes. *War on the Rocks*. 14.05.2024. URL: <https://warontherocks.com/2024/05/file-not-found-russia-is-hacking-evidence-of-its-war-crimes/> (дата звернення: 13.05.2026).
6. Суддя ВС у ККС окреслила правові позиції ВС щодо процесуальних особливостей здобуття електронних доказів у межах міжнародної правової допомоги та їх використання у кримінальному провадженні. *Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці*: онлайн-журнал. 29.05.2025. URL: <https://expertizejournal.org.ua/zovnishni-novyny/15465-suddya-vs-u-kks-okreslila-pravovi-poziciyi-vs-sho-do-procesualnih-osoblivostej-zdobuttya-elektronnih-dokaziv-u-mezhah-mizhnarodnoyi-pravovoyi-dopomogi-ta-yih-vikoristannya-u-kriminalnomu-provadhenni> (дата звернення: 13.05.2026).
7. Golovina O. Artificial Intelligence and War Crimes Investigations. *Institute for War & Peace Reporting*. 30.01.2024. URL: <https://iwpr.net/global-voices/artificial-intelligence-and-war-crimes-investigations> (дата звернення: 13.05.2026).

8. Peake J. Challenges of Using Digital Evidence for War Crimes Prosecutions: Availability, Reliability, Admissibility. *AJIL Unbound*. 2024. Vol. 118. P. 57–61. DOI: <https://doi.org/10.1017/aju.2024.5>
9. European Court of Human Rights. Case of S. and Marper v. the United Kingdom, nos. 30562/04 and 30566/04, Judgment of 4 December 2008. URL: <https://hudoc.echr.coe.int>
10. European Court of Human Rights. Case of Al-Khawaja and Tahery v. the United Kingdom, nos. 26766/05 and 22228/06, Judgment of 15 December 2011. URL: <https://hudoc.echr.coe.int>
11. European Court of Human Rights. Case of Schatschaschwili v. Germany, № 9154/10, Judgment of 15 December 2015. URL: <https://hudoc.echr.coe.int>
12. European Court of Human Rights. Case of Big Brother Watch and Others v. the United Kingdom, nos. 58170/13, 62322/14 and 24960/15, Judgment of 25 May 2021. URL: <https://hudoc.echr.coe.int>
13. Digital Evidence in International Criminal Proceedings and Human Rights Challenges. *EU and Comparative Law Issues and Challenges Series (ECLIC)*. 2023. Vol. 7. P. 1–16. DOI: <https://doi.org/10.25234/eclit/28255>
14. Ткачук Т. Ю., Оніщенко В. Г. Забезпечення достовірності цифрових доказів воєнних злочинів: механізми протидії counter forensics. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 4, ч. 3. С. 310–317. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.04.3.44>
15. International Criminal Court. Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo, Judgment pursuant to Article 74 of the Rome Statute, 14 March 2012. URL: <https://www.icc-cpi.int>
16. International Criminal Court. Prosecutor v. Bosco Ntaganda, Judgment, 8 July 2019. URL: <https://www.icc-cpi.int>
17. International Criminal Court. Prosecutor v. Ahmad Al Faqi Al Mahdi, Judgment and Sentence, 27 September 2016. URL: <https://www.icc-cpi.int>
18. International Criminal Court. Prosecutor v. Jean-Pierre Bemba Gombo, Judgment pursuant to Article 74 of the Rome Statute, 21 March 2016. URL: <https://www.icc-cpi.int>

Svitlana Karvatska, Malvina Hrusko. International Legal Principles and Challenges Regarding the Use of Digital Evidence in Proceedings to Hold Perpetrators Accountable for War Crimes

This article analyses international legal approaches to the use of digital evidence in cases involving war crimes, as well as the challenges associated with its collection, verification, admissibility and assessment in international and national courts. It has been established that the digitalisation of criminal justice has significantly expanded the possibilities for documenting international crimes, but at the same time has brought to the fore issues of the authenticity of digital materials, procedural safeguards and the protection of human rights. Video recordings, satellite imagery, social media materials and OSINT tools are of particular importance as sources of evidence.

The practice of the ECHR and the ICC regarding the assessment of digital evidence has been analysed. It has been established that international judicial practice is only beginning to shape approaches to its use, and universal standards of admissibility are currently lacking. This leads to the varying application of criteria for assessing evidence across different jurisdictions and complicates the formation of a unified international practice. The need to unify the rules for verifying digital materials and OSINT verification procedures is substantiated.

Particular attention is paid to the prospects for the application of artificial intelligence in the field of international criminal justice. It is emphasised that machine learning technologies can be used to search for, systematise and analyse large sets of digital data. It is established that the digitisation of the evidence base in proceedings concerning war crimes is a sustained and irreversible trend, which significantly enhances the effectiveness of international justice.

It was emphasised that the potential of artificial intelligence must be harnessed as effectively as possible in the public interest, using machine learning technologies to assist investigators in searching for, organising and analysing relevant materials. The International Criminal Court is

already integrating artificial intelligence tools to identify patterns within the evidence base as part of the digital initiative “Project Harmony”. The conclusion states that such initiatives require active support from states, technology corporations and civil society in order to establish a modern digital infrastructure that will enable the effective use of user-generated content to bring those responsible for international crimes to justice.

Keywords: international law, international and national judicial proceedings, international judicial bodies, war crimes, digital evidence, the European Court of Human Rights, the International Criminal Court, international humanitarian law.

Дата першого надходження статті до видання: 23.03.2026 р.

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 31.03.2026 р.

УДК 341.1/8

DOI 10.31558/2786-5835.2026.1.1.10

Кузьма Вікторія Юріївна,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри міжнародного права

Львівського національного університету імені Івана Франка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6418-0923>

ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНІСТІ ЯК НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА НАВЧАННЯ ЮРИСТА-МІЖНАРОДНИКА

Статтю присвячено концептуальним питанням, які стосуються дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти, а саме студентами юристами-міжнародниками, під час навчального процесу. Підкреслено, що в умовах глобалізації, диджиталізації та шаленого розвитку інформаційних технологій використання мережі Інтернет і штучного інтелекту неоднозначно впливають як на рівень, так і на якість здобуття знань. Виявлено, що сучасні засоби комунікації мають як позитивні, так і негативні наслідки та створюють нові загрози у написанні наукових робіт студентами. Зазначено, що академічна доброчесність, як і професійна етика та культура юриста-міжнародника, є тими вимогами, які повні бути дотримані під час здобуття вищої освіти на сучасному етапі. Висвітлено, що сьогодні важливу роль у попередженні випадків порушень академічної доброчесності відіграють навчальні заклади України усіх форм власності та на всіх рівнях здобуття освіти.

Акцентовано на тому, що формування відповідного освітньо-наукового середовища повинно відбуватись із застосуванням комплексного підходу з поєднанням міжнародних практик та відповідних стратегій навчальних закладів. Аргументовано позицію автора про те, що використання цілого арсеналу засобів як нормативно-правового характеру, так і відповідних механізмів превентивних заходів сприяють дотриманню академічної доброчесності всіма учасниками навчального процесу. Виявлено, що Львівський національний університет імені Івана Франка, як одна з провідних установ України у підготовці юристів-міжнародників, дотримується єдиних стандартів вищої освіти, з урахуванням Стратегії розвитку університету на 2026–2030 рр. та з акцентом на посилення механізмів забезпечення дотримання академічної доброчесності. Зосереджено увагу як на нормативно-правовому, так і на відповідному комплексі заходів для дотримання академічної доброчесності студентами факультету міжнародних відносин, а саме спеціальності D9 (293) Міжнародне право.

Ключові слова: академічна доброчесність, вища освіта, інформаційні технології, Львівський національний університет ім. І. Франка, морально-етичні принципи, основи наукових досліджень, юрист-міжнародник.